

การถอดบทเรียน ศพก. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓



ศูนย์เครือข่าย ศพก.

(วิสาหกิจชุมชนพื้ทักษ์สาคร อำเภอบ้านแพ้ว

จังหวัดสมุทรสาคร



จัดทำโดย

สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร



“ว่าที่ร้อยตรี พัทธ์กัญ พึ่งพเดช”

ประวัติความเป็นมา...และแรงจูงใจในการทำเกษตรปลอดภัย

ชื่อ : ว่าที่ร้อยตรี พัทธ์กัญ พึ่งพเดช

วัน/เดือน/ปีเกิด : ๘ กรกฎาคม ๒๕๓๑

การศึกษา : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาพืชศาสตร์

ที่อยู่ : เลขที่ ๗๘๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลยกกระบัตร อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

อาชีพ : เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอม, เจ้าของมะพร้าวน้ำหอม แบนด์ DEAW BANPHAEO

โทรศัพท์ : ๐๘ ๗๙๔๒ ๐๖๓๑

E-mail : pitak๑๑๓๕@gmail.com

Facebook : เดี่ยว บ้านแพ้ว

ID Line : DEAWBANPHAEO

รายได้ทางการเกษตรเฉลี่ยต่อปี : ๔๘๐,๐๐๐ บาท

ว่าที่ร้อยตรี พัทธ์กัญ พึ่งพเดชหรือที่รู้จักกันในนาม “เดี่ยว บ้านแพ้ว” เติบโตจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรปลูกไม้ผลคือ ปลูกพุทรา แต่เนื่องจากจากการปลูกพุทราใช้สารเคมีปริมาณมากในการดูแลรักษา จึงทำให้ไม่สามารถช่วยพ่อแม่ได้เต็มที่ในการดูแลรักษาเนื่องจากสารเคมีที่ฉีดส่งผลเสียต่อสุขภาพของตัวเอง จึงได้ออกมาเรียนต่อด้านการเกษตรอีก ๕ ปี ที่จังหวัดราชบุรี เมื่อเรียนจบจึงได้รับความรู้เพิ่มขึ้นด้านการทำการเกษตร จึงมีแนวคิดทำการเกษตรเป็นของตนเอง คือ การทำการเกษตรที่ปลอดภัย ปลอดภัยสารเคมี ต่างจากการเกษตรที่พ่อแม่เคยทำอยู่จึงเริ่มจากการปลูกมะพร้าวน้ำหอม ๔๐ - ๕๐ ต้น เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาคร มีดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยธาตุอาหาร จึงมีลักษณะโดดเด่นคือ “ลึกลับลึกเค็ม” พืชที่สามารถปรับตัวได้ดีกับสภาพดินแบบนี้ คือ มะพร้าวน้ำหอม จึงทำให้ได้ผลตอบรับดีมีผู้บริโภคสนใจมากขึ้นเพราะรสชาติหวาน กลิ่นหอม เนื้อนุ่ม จึงได้ต่อยอดจากเดิมโดยปลูกเพิ่มขึ้นอีก ๗ ไร่ และได้ชวนพี่ ๆ น้อง ๆ ปลูกด้วย ต่อมาจึงได้เข้าร่วม

“โครงการ Young Smart Farmer” กับทางกรมส่งเสริมการเกษตร จึงเป็นช่องทางเปิดโอกาสในการเรียนรู้มากขึ้นในด้านการตลาดจึงได้ไปออกบูธจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของตนเองโดยเริ่มจากมะพร้าว น้ำหอมสด เป็นการเปิดตลาดให้กับตนเองให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นในนาม “เตี่ยว บ้านแพ้ว” ต่อมาจึงได้เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนจึงได้ขอใบรับรอง GAP และได้ชักชวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวฯ ขอใบรับรองด้วยเพื่อใช้ในการจำหน่ายผลผลิตของตนเองด้วยความที่ตนเองเป็นคนใจกว้างหาความรู้ กล้าลงทุนกล้าเสี่ยง จึงได้เข้าร่วมออกบูธกับหน่วยงานทางราชการ อยู่เสมอๆ จึงได้เป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศ จึงได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองเพิ่มขึ้น เช่น น้ำมะพร้าวบรรจุขวด เนื้อมะพร้าวแช่แข็ง มะพร้าวผง เป็นต้น และปัจจุบันได้เป็นแหล่งรับซื้อมะพร้าว น้ำหอมของเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อนำมาแปรรูปจำหน่ายบริษัท ห้างร้านที่เข้ามาติดต่อทำการค้าขายด้วยกัน รวมถึงจำหน่ายผลสดให้กับพ่อค้าคนกลาง และออกบูธตามงานต่าง ๆ



☞ การบริหารจัดการในนามศูนย์เครือข่าย ศพก.อ.บ้านแพ้ว

เนื่องจากเดิมเกษตรกรได้รวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในชื่อ วิสาหกิจชุมชนพิทักษ์สาคร เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผลจึงได้รับคัดเลือกเป็นศูนย์เครือข่าย ศพก.อ.บ้านแพ้ว มีการรวมกลุ่มกันผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามมาตรฐาน GAP เพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภค บริษัท ทั้งในและนอกประเทศ การรวมกลุ่มกันทำให้เวลาเมื่อกรมจะไปด้วยกันทำให้ได้รับความรู้พร้อม ๆ กัน เพื่อนำความรู้ที่กลับมาช่วยกันพัฒนา

☞ วิธีการทำเกษตรปลอดภัย

มีการปลูกมะพร้าว น้ำหอมแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คือ การเลือกใช้ปุ๋ยคอก (ขี้ไก่) ใช้จุลินทรีย์สังเคราะห์แสงฉีดพ่นบำรุง เลี้ยงปลาในร่องสวน มักใช้การตัดหญ้าแทนการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช เลี้ยงชันโรงเพื่อ



ช่วยผสมเกสร มั่นรดน้ำบ่อย ๆ เพื่อให้ดินชุ่มชื้น การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูมะพร้าวมักจะปล่อยแตนเบียนและใช้กับดักไฟโรโมนไม่ใช่สารเคมี



๑. การเลือกพื้นที่ปลูก

พื้นที่ปลูกมะพร้าว ควรเป็นบริเวณที่ราบลุ่มอยู่ใกล้แหล่งน้ำ มีน้ำขังได้หรือน้ำท่วมถึง เพื่อให้มีน้ำตลอดปี ต้องทำการยกทรงให้สูงกว่าระดับน้ำในฤดูฝน ขนาดร่องมาตรฐาน คือ กว้าง ๕ - ๗ เมตร ลึก ๘๐ - ๑๐๐ เซนติเมตร ยกทรงเป็นหลังเต่าเพื่อไม่ให้น้ำท่วมขังบริเวณกลางร่อง มีสภาพดินที่อุดมสมบูรณ์ หลักทั่วไปในการเลือกที่ปลูกมะพร้าวควรคำนึงถึงปริมาณน้ำฝนต้องไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการปลูกมะพร้าวให้ได้ผลดี ควรอยู่ระหว่าง ๒๐ - ๒๗ องศาเซลเซียส ปริมาณแสงแดดที่เหมาะสม ความสูงของพื้นที่ การทำสวนมะพร้าวเพื่อการค้าควรเลือกพื้นที่ไม่สูงเกิน ๕๐๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเล



- ๔ -

๒. การเลือกต้นพันธุ์

มะพร้าวน้ำหอม เป็นพืชที่มีโอกาสกลายพันธุ์สูง เนื่องจากมีการผสมข้าม การที่จะได้พันธุ์แท้ จึงต้องคำนึงถึงสวนพันธุ์ควรมีเฉพาะมะพร้าวน้ำหอม ที่มีอายุใกล้เคียงกัน ประมาณ ๓ เดือนเหมาะสมที่สุด ต้นสูงประมาณ ๕๐ เซนติเมตร มี ๓ - ๔ ใบ มีการจัดการดูแลสวนที่ดี ไม่มีโรคและแมลงรบกวน

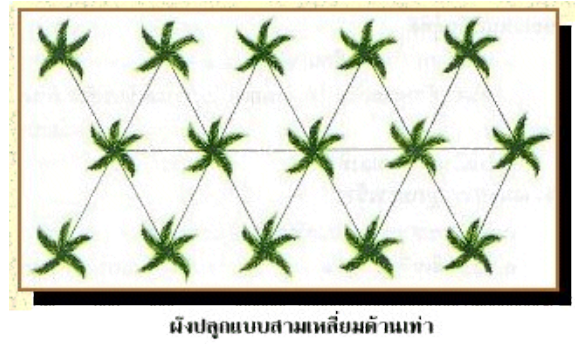
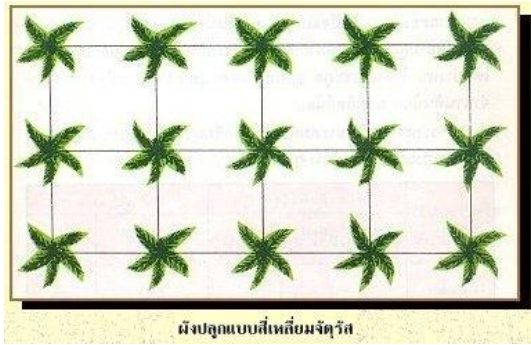
๓. การปลูกมะพร้าวน้ำหอม

๓.๑ ควรเลือกฤดูกาลปลูกที่เหมาะสม ปกติจะนิยมปลูกในช่วงฤดูฝน เดือน พฤษภาคม ถึง กรกฎาคม เนื่องจากดินมีความชื้นเพียงพอ

๓.๒ การปลูกมะพร้าวควรปลูกแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า เพราะจะได้จำนวนต้นมากกว่าการปลูกแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส ประมาณ ๑๕ เปอร์เซ็นต์ ระยะปลูกที่เหมาะสม ใช้ระยะ ๖.๕ X ๖.๕ เมตร หรือประมาณ ๔๓ ต้น/ไร่

ระยะระหว่างต้น ๙.๐๐ เมตร ระยะระหว่างแถว ๗.๘๐ เมตร จำนวน ๒๒ ต้นต่อไร่

ระยะระหว่างต้น ๘.๕๐ เมตร ระยะระหว่างแถว ๗.๓๖ เมตร จำนวน ๒๕ ต้นต่อไร่
ระยะระหว่างต้น ๖.๕๐ เมตร ระยะระหว่างแถว ๕.๖๓ เมตร จำนวน ๔๓ ต้นต่อไร่



๓.๓ ขุดหลุมปลูกกว้าง ๕๐ เซนติเมตร ยาว ๕๐ เซนติเมตร ลึกประมาณ ๕๐ เซนติเมตร ถึง ๑ เมตร โดยแยกหน้าดินและดินล่าง ใช้กาบมะพร้าวรองก้นหลุม และโยกหน้าดินส่วนหนึ่งกลบลงไป ถัดมาใช้ดินล่างผสมปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักใส่ลงไป โดยจะใส่ปุ๋ยคอกประมาณหลุมละ ๒๐ ลิตร หรือมากกว่า

๓.๔ ตัดรากที่งอกออกใช้ปูนขาวหรือยากันเชื้อราทาตรงรอยตัด

๓.๕ วางหน่อลงหลุมให้หน่อตั้งตรง และหันหน่อไปในทิศทางเดียวกัน

๔. การดูแลหลังปลูก

๔.๑ การให้น้ำในปีแรกควรให้น้ำทุกสัปดาห์ เข้าปีที่ ๒ อาจเว้นเป็นทุกสองสัปดาห์ สำหรับปีที่ ๓ ซึ่งมะพร้าวสามารถให้ผลผลิตได้แล้ว ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ อย่าให้ขาดน้ำ เพราะจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตและการติดดอกในฤดูแล้งปีต่อ ๆ ไป

- ๕ -

๔.๒ การใส่ปุ๋ย จากเดิมเคยใช้ปุ๋ยเคมี แต่หลังจากได้รับการอบรมให้ความรู้ จึงเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยคอกมูลไก่ ทุกเดือน ต้นละครึ่งกระสอบปุ๋ย หรือ ๑๐ - ๑๒ กิโลกรัม เพื่อให้ต้นมะพร้าวมีความสมบูรณ์ น้ำมะพร้าวมีกลิ่นหอมรสชาติหวาน

๔.๓ ควรมีการทำความสะอาดสวน โดยการกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้เกิดการแย่งธาตุอาหารและความชื้นในดิน นอกจากนี้ ยังทำให้แปลงสะอาด ไม่เป็นที่อยู่อาศัยของแมลงศัตรูพืชต่าง ๆ และมีการลอกเลนในร่องสวนขึ้นมาปีละ ๒ - ๓ ครั้ง เพื่อป้องกันไม่ให้ร่องน้ำตื้นเขินและเพิ่มปุ๋ยอินทรีย์ให้แก่ต้นมะพร้าว

๕. การเก็บเกี่ยว

มะพร้าวน้ำหอมจะให้ผลผลิตหลังปลูก ๓ ปี และเริ่มให้ผลผลิตเต็มที่ปีที่ ๕ - ๖ โดยจะออกดอก ๑๔ - ๑๖ จันต่อปี เท่ากับ ๑๔ - ๑๖ ทะลายต่อปี หนึ่งทะลายให้ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ ๑๐ - ๑๕ ลูก โดยสามารถเก็บผลผลิตได้ทุก ๆ ๒๐ วัน ให้ผลผลิตได้นาน ๓๕ - ๔๐ ปี ระยะที่มะพร้าวน้ำหอมจะมีเนื้ออ่อนนุ่ม มีกลิ่นหอม และน้ำรสชาติหวาน (ประมาณ ๖ - ๗ บริกซ์) จะนับอายุจากจันบาน ๖ เดือน ๑๕ วัน โดยคุณภาพของเนื้อในระยะเก็บเกี่ยวถูกแบ่งเป็น ๓ แบบ ได้แก่

๕.๑ มะพร้าวชั้นเดียว มีเนื้อบางเล็กน้อย อายุหลังจันบาน ๑๗๐ วัน ความหวานของน้ำอยู่ที่ ๕ - ๕.๖ บริกซ์

๕.๒ มะพร้าวชั้นครึ่ง มีเนื้อมากขึ้นจนเกือบเต็มผล อายุหลังจั่นบาน ๑๘๐ - ๑๘๕ วัน น้ำเริ่มหวาน ๖ - ๖.๖ บริกซ์ เป็นระยะที่ได้รับความนิยมในการบริโภค

๕.๓ มะพร้าวสองชั้น เนื้อพัฒนาเต็มผลแล้ว แต่ยังไม่แก่จนแข็ง อายุหลังจั่นบานประมาณ ๒๐๐ วัน น้ำมีรสชาติหวานหอม เป็นระยะที่เหมาะสมเก็บเกี่ยวขายส่งตลาด

👉 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. ต้องมีความขยันหมั่นเพียร
๒. อดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก
๓. กล้าลงทุน กล้าเสี่ยง
๔. หมั่นหาความรู้อยู่เสมอ
๕. ต้องเปิดโอกาสให้ตนเองไม่ปิดกั้นสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเข้ามา
๖. คำนึงความปลอดภัยต่อสิ่งมีชีวิตและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๗. ต้องมีความอ่อนไหวเพื่อแผ้วถ่อเกษตรกรด้วยกัน



- ๖ -

👉 ประโยชน์ที่ได้รับ

อย่างแรกคือ สุขภาพกายดีขึ้นจากการทำเกษตรปลอดภัยทำให้สุขภาพจิตดีตามไปด้วย ทำให้เป็นที่สนใจของเกษตรกรจนกลายเป็นจุดเรียนรู้ด้านมะพร้าวทั้งการผลิตและการจำหน่าย มักมีเกษตรกร นักศึกษา และผู้คนที่สนใจเข้ามาเรียนรู้อยู่เสมอๆ จึงเป็นการประชาสัมพันธ์แบรนด์ **“เดี่ยว บ้านแพ้ว”** ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง จึงทำให้บริษัท ห้างสรรพสินค้า พ่อค้าคนกลางเข้ามาติดต่อทำการค้าขายจึงทำให้รับประสบการณ์การติดต่อซื้อ - ขาย มากขึ้นรวมทั้งมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ได้รู้จักเกษตรกรมากขึ้นเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กัน ทำให้มีเงินทุนไปต่อยอดซื้ออุปกรณ์ด้านการแปรรูปเพื่อจำหน่ายและเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ให้นานขึ้น สินค้าเกษตร มะพร้าวน้ำหอมได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยมุ่งหมายให้ผู้บริโภคปลอดภัยจากอันตรายจากสารเคมีที่อาจพบได้ในสินค้าเกษตรและอาหาร



👉 การขยายผล

จากเดิมที่ได้เรียนรู้ลงมือผลิต ลองถูก อยู่คนเดียวจนประสบความสำเร็จ จึงทำให้เป็นที่สนใจของเกษตรกรใกล้เคียงที่จะเข้ามาศึกษาหาความรู้ต่อยอดด้านการผลิตมะพร้าว จึงได้ชักชวนพี่ ๆ น้อง ๆ และเกษตรกรใกล้เคียงที่สนใจเข้ามารวมกลุ่มกันเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ กับทางหน่วยงานราชการเพื่อศึกษาหาความรู้ด้านการลดต้นทุน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดเพิ่มเติม จึงทำให้เป็นที่สนใจของบุคคลภายนอกทำให้ได้มีโอกาสออกรายการทีวี เช่น รายการรุ่งตะวัน รายการคิดได้ใจ รายการคัมภีร์วิถีรวย รายการ@ที่นี้สมุทรสาคร เป็นต้น เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มะพร้าวของตนเองมากขึ้น เนื่องจากเป็นที่รู้จักมากขึ้นจึงทำให้เป็นแหล่งรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อนำมาจำหน่ายและแปรรูปเป็นการสร้างรายได้ให้เกษตรกรในพื้นที่ชุมชนใกล้เคียงทำให้มีงานทำในเวลาว่างเว้นจากการทำสวนอีกด้วย

- ๗ -

